

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра Туристичного та готельно-ресторанного бізнесу
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
Герасименко В.Г.

(підпис)

19 листопада 2018р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 242 «Туризм»
(шифр та найменування спеціальності)
за магістерською програмою професійного спрямування
«Економіка та організація туристичної діяльності»
(назва магістерської програми)

на тему: **ДЕРЖАВНЕ І МІСЦЕВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СФЕРИ
ТУРИЗМУ**
(назва теми)

Виконавець:

Студентка ЦЗФН

Віхровська Ганна Вадимівна
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

Доктор економічних наук, професор
(науковий ступінь, вчене звання)

Семенов Василь Федорович
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

АНОТАЦІЯ

Віхровська Ганна Вадимівна – “ Державне і місцеве регулювання сфери
туризму

Рукопис. Дослідження на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» за спеціальністю 242«Туризм», магістерська програма – Економіка та управління туристичною діяльністю- Одеський національний економічний університет, Одеса, 2018.

У кваліфікаційній роботі розроблені науково-методичні положення та практичні рекомендації щодо державного регулювання сфери туризму на рівні країни та її регіонів. На основі проведеного дослідження розроблено рекомендації щодо напрямів удосконалення механізмів державного регулювання розвитку сфери туризму України і регіонів, які разом із антикризовими технологіями та програмно-цільовим методом державного регулювання сприятимуть виходу галузі із кризового стану. Кваліфікаційна робота містить 110 сторінок, 8 таблиць, 12 рисунків, 2 додатки та список використаних джерел із 59 найменувань.

Ключові слова: державне управління, державне регулювання, механізми державного регулювання, туризм, рекреація ,сфера туризму, туристична політика.

ANNOTATION

Vichrovska G.V. " **State and region regulation development of tourism sphere** " - Manuscript. Research on education and qualification level «master» specialty 242 «Turyzm» Master Program - Management of tourism business – Odesa National Economic University, Odesa, 2018.

In the qualification work were developed scientific-methodical provisions and practical recommendations for the state regulation of the sphere of tourism at the level of the country and its regions have been developed. On the basis of this research, recommendations were developed on the ways of improving the mechanisms of state regulation of tourism development in Ukraine and regions, which, together with anti-crisis technologies and the program-targeted state regulation method, help the industry to exit the crisis.

Master’s work contains 119 pages, 8 tables, 12 figures, 2 addition and list of the used sources from 59 title.

Key words: state administration, state regulation, mechanisms of state regulation, tourism, recreation, tourist and recreational sphere, tourist and recreational policy.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1 Теоретичні засади регулювання сфери туризму.....	7
1.1.Змістовна характеристика державного і місцевого регулювання сфери туризму.	7
1.2. Функції і методи реалізації державного регулювання сфери туризму.....	16
1.3 Участь органів місцевого самоврядування і громадських організацій у регулюванні сфери туризму на регіональному рівні.....	24
Висновки до розділу 1.....	35
РОЗДІЛ 2. Оцінка механізмів державного регулювання сфери туризму на прикладі Одеської області.....	37
2.1. Регіональний вимір туристичної політики і державного регулювання сфери туризму.....	37
2.2.Тенденції розвитку сфери туризму Одеської області в контексті реалізації механізму державного і місцевого регулювання	45
2.3. Процес планування системи державного і місцевого регулювання сфери туризму Одеської області.....	56
Висновки до розділу 2.....	67
РОЗДІЛ 3.Інноваційні механізми стратегії державного регулювання розвитку сфери туризму.....	69
3.1. Зарубіжний досвід застосування механізмів державного і місцевого регулювання сфери туризму.....	69
3.2. Удосконалення системи реалізації державного і місцевого регулювання сфери туризму в регіоні	81
3.3.Концепція формування територій перспективного розвитку сфери туризму в Одеській. області.....	89
Висновки до розділу 3.....	98
ВИСНОВКИ.....	101
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	104
ДОДАТКИ.....	110

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Потреба в туристичних послугах стала масовою, тобто увійшла в норму життя, стала частиною національної культури громадян України. Туризм впливає на ключові галузі економіки і виступає своєрідним каталізатором соціально-економічного розвитку держави. Водночас, відсутність чіткої регуляторної системи у сфері туризму, нерозвиненість інфраструктури, зростання негативних наслідків конкуренції й комерціалізації туристичної діяльності призвели до необхідності державного регулювання сфери туризму.

Значним внеском у дослідження різних аспектів державного регулювання і аналізу економіки та організації сфери туризму слід вважати праці таких науковців, як Ю. В. Алексеєва, О. М. Білотіл, І. В. Валентюк, Л. І. Давиденко, С. М. Домбровська, В. А. Квартальнов, В. Ф. Кифяк, В.Ф.Семенов, О.О. Соловійова, Т. І. Ткаченко та інші.

Недостатньо опрацьованими є питання взаємної участі держави, місцевого самоврядування і публічного управління у розробці інноваційних рішень щодо регулювання діяльності суб'єктів туризму, ще не стали предметом всебічного вивчення процеси перетворення сфери туризму регіонів в індустрію, а це, в свою чергу, призводить нерідко до кон'юнктурних міркувань і рекомендацій в центрах прийняття політичних, нормативно-правових, соціально- економічних рішень і організаційних заходів. Це й зумовлює актуальність обраної теми дослідження.

Мета та завдання дослідження. Мета дослідження – обґрунтування теоретико-методологічних засад і розробка практичних рекомендацій та стратегічних напрямів удосконалення державного і місцевого регулювання сфери туризму України. Необхідність досягнення поставленої мети зумовила визначення та вирішення таких завдань: охарактеризувати на методологічному рівні основи державного і місцевого регулювання сфери туризму; визначити функції і методи реалізації державного регулювання сфери туризму; -окреслити науково-методичні засади участі органів місцевого

самоврядування і громадських організацій у регулюванні сфери туризму на регіональному рівні; -охарактеризувати базисні умови регулювання регіонального розвитку туризму; провести комплексний аналіз тенденцій розвитку сфери туризму Одеської області в контексті реалізації механізму державного і місцевого регулювання; визначити й науково обґрунтувати особливості процесів планування системи державного і місцевого регулювання сфери туризму Одеської області; проаналізувати зарубіжний досвід застосування механізмів державного і місцевого регулювання сфери туризму; запропонувати підходи до удосконалення системи реалізації державного і місцевого регулювання сфери туризму в регіоні; обґрунтувати концепцію формування територій перспективного розвитку сучасного туризму в Одеській області

Об'єктом дослідження є процеси державного і місцевого регулювання сфери туризму.

Предмет дослідження – теоретико – методичне обґрунтування механізмів державного і місцевого регулювання розвитку сфери туризму..

Методи дослідження. Для реалізації мети й завдань дослідження використовувалася сучасна наукова методологія, заснована на принципах: сходження від абстрактного до конкретного, єдності початку дослідження й розвитку об'єкта, збігу логічного й історичного, збіжності законів розвитку.

Інформаційну базу дослідження склали нормативно- правові документи органів державної влади і місцевого самоврядування, що стосуються розвитку сфери туризму, матеріали Державної служби статистики України й інших органів державної влади, місцевого самоврядування, організацій недержавного сектору, наукові праці зарубіжних та вітчизняних учених

Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні та розробленні теоретичних засад і науково-практичних рекомендацій щодо формування та впровадження механізмів державного і місцевого регулювання розвитку сфери туризму в регіонах України.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що

теоретичні та методологічні положення кваліфікаційної роботи можуть використовуватись у науково-дослідній діяльності – як підґрунтя для подальшої розробки концептуальних засад розвитку державного і місцевого регулювання сфери туризму в Україні.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі наведені теоретичні і методологічні положення, а також практичні рекомендації щодо удосконалення державного регулювання розвитку сфери туризму в регіоні. Результати проведеного дослідження дозволяють сформулювати такі загальні висновки.

Процеси децентралізації, дерегуляції, які відбуваються в Україні, актуалізують проблему створення цілісної системи державного регулювання сфери туризму, що відповідає сучасним вимогам динамічного розвитку та реалізується на різних рівнях – державному, регіональному, окремого підприємства.

Необхідність державного регулювання сфери туризму є наслідком наукових обґрунтувань такої необхідності в усіх сферах суспільного життя, а також обумовлена специфікою самої галузі. Сфера туризму є специфічним об'єктом державного регулювання, адже, з одного боку, туристичний продукт повинен задовольняти потреби споживача та сприяти формуванню позитивного іміджу країни в світі, проте, з другого боку - регулювання повинне спрямовуватись на досягнення позитивного соціально-економічного ефекту.

Суб'єктом державного регулювання сфери туризму виступає держава. Об'єктами державного регулювання сфери туризму можуть виступати: 1) за галузевою ознакою – сфера туризму загалом; 2) за географічною ознакою - туристично-рекреаційний регіон; 3) за напрямом туристичної діяльності - окремий вид туризму; 4) за напрямом впливу - потреби туристів (реальних та потенційних).

Суть проблем, що розкриваються в роботі полягає в перенесенні акценту з прямого державного регулювання регіонального розвитку туризму і рекреації на: активізацію підприємницького елемента, діяльність громадських організацій, публічного управління у забезпеченні такого розвитку; стимулювання

формування в регіонах автономного механізму регулювання; створення умов для ефективної співпраці органів державної влади, місцевого самоврядування та публічного управління розвитку туризму через різні механізми.

Серед проблем які уповільнюють розвиток ринку сфери туризму Одеського регіону можна виділити такі: складна економічна та політична ситуації в країні, низький рівень доходів населення, занадто високий рівень цін, недостатнє вкладення коштів в туристичну інфраструктуру, неналежний догляд за пам'ятками архітектури, природними пам'ятками, неналежне функціонування обласної мережі туристично-інформаційних центрів і пунктів, слабе позиціонування даного регіону на міжнародному туристичному ринку, слабка інформаційна підтримка регіону, нераціональне використання природних ресурсів.

До пріоритетних аспектів та шляхів державної політики регіонального розвитку туризму належать: удосконалення правових засад регулювання туристичних відносин; заохочення національних та іноземних інвестицій у розвиток індустрії туризму та створення нових робочих місць; становлення туристичного бізнесу як високорентабельної галузі економіки; сприяння розвитку в'їзного та внутрішнього туризму, сільського та екологічного (зеленого) туризму; розширення міжнародного співробітництва у сфері туристичної діяльності та утвердження України на світовому туристичному ринку; відновлення та охорона туристичних ресурсів, через економічні заходи впливу; наближення законодавства України про туризм до стандартів ЄС та світових вимог, створення нормативної бази функціонування систем стандартизації та сертифікації робіт і послуг у туристичному бізнесі тощо.

Туризм цілком справедливо виступає стратегічною сферою регіонального розвитку Одеської області, що регламентовано низкою нормативно-правових документів. Важливим документом є Програма розвитку туризму та курортів в

Одеській області на 2017 – 2020 рр. У цілому можна відзначити формування певних тенденцій структури туристичних потоків Одеської області: зниження туристичної активності відображує не лише стан внутрішнього ринкового середовища, але і низький імідж України, що залишається незмінним; спостерігається тенденція перевищення виїзного потоку над в'їзним, що ускладнює сальдо туристичного балансу Одеської області; у структурі туристичних потоків більша питома вага припадає на мету поїздки «дозвілля та відпочинок» у той час, як службовий, лікувальний, спортивний та спеціалізований туризм залишаються потенційними для розвитку за рахунок проведення певних заходів; спостерігається підвищення рівня Одеської області у структурі розподілу в Україні у цілому за видами туризму у відносному виразі за рахунок вибуття з туристичного ринку АР Крим, м. Севастополь, Донецької області; слід відзначити мотиваційний і географічний перерозподіл в'їзного та виїзного туризму. Негативні тенденції зниження туристичної активності спричинили розробку програми розвитку туризму та курортів в Одеській області на 2017 – 2020 рр.

Проведено комплексний аналіз стану системи державного регулювання туристично-рекреаційної сфери в Україні. Визначено концептуальні засади державного регулювання туристично-рекреаційної сфери України, що ґрунтуються на економічному механізмі, та приймають до уваги практичний досвід співпраці з учасниками туристично-рекреаційного ринку і орієнтуються на створення сучасного туристичного середовища в Україні, що відповідає європейським та міжнародним вимогам завдяки наявності інноваційних видів розвитку туристично-рекреаційної сфери України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України // zakon.rada.gov.ua...
2. Азар В. И. Экономика и организация международного туризма / В. И. Азар.– М. : Экономика, 1984. – С. 28– 34.
3. Бабкин А. В. Специальные виды туризма / А. Бабкин. – Ростов-на-Дону :Феникс, 2008. – 252 с.
4. Алексеева Ю.В. Державне регулювання розвитку туристичної галузі України в контексті досвіду Франції: Дис... канд. наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління / Одеський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України. – Одеса, 2005. – 223 с.
5. Атаманчук Г.В. Теория государственного управления: Учебник. – М.: Омега-Л, 2010. – 525 с.
6. Бакуменко В. Д. Парадигма інноваційного розвитку суспільства: сучасні концепції реформування публічного управління / В. Д. Бакуменко, С. А. Попов // Ефективність державного управління: зб.наук. пр. ЛРІДУ. – 2015.– Вип. 43. – С. 21– 28.
7. Безпарточний М. Г. Кластерна модель забезпечення конкурентоспроможності суб'єктів господарювання у контексті регіонального функціонування . Экономические инновации. 2007. № 30. С. 24-32.
8. Бессонова В.Б. Государственная политика в сфере туризма: правовой аспект / В.Б. Бессонова. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://tourlib.net/statti_tourism/bessonova.htm
9. Біла С.О. Реформування державного управління регіональним розвитком: стан, проблеми, перспективи. - К.: НІСД, 2012. – 56 с.
10. Білотіл О. М. Оцінка стану комплексної державної політики у сфері туризму та

- курортів на прикладі Причорноморського регіону України. Інвестиції: практика та досвід. 2015. № 17. С. 118-120.
11. Бойко М. Засади формування пріоритетних напрямів туристичної політики України / М. Бойко, Л. Гопкало // Регіональна економіка. – 2005. – № 1(35). – С. 222– 229.
 12. Борушак М. Проблеми формування стратегії розвитку туристичних регіонів : [монографія] / М. Борушак ; НАН України. Ін-т регіональних досліджень. – Львів, 2006. – 288 с.
 13. Босак О. З. Становлення та розвиток системи публічного управління в Україні // Реформа публічного управління в Україні: виклики, стратегії, майбутнє : монографія / Босак О. З. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; відп. редактор І. А. Грицяк. – К. : К.І.С., 2009. – 240 с.
 14. Брусільцева Г.М. Аналіз тенденцій розвитку державно-приватного партнерства в туристичній галузі України / Г.М. Брусільцева // Європейські перспективи. - 2015. - Вип. 6. - С. 26-31.
 15. Валентюк І. В. Організаційно-економічні механізми державного регулювання туристичної сфери України : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : спец. 25.00.02 “Механізми державного управління” / І. В. Валентюк. - К., 2005. - С. 12.
 16. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. К. : Ірпінь ВТФ «Перун», 2004. 1440 с.
 17. Волощенко В.М. Удосконалення механізмів державного управління розвитком ринку рекреаційних послуг: українські реалії в контексті європейської інтеграції / В.М. Волощенко // Вісник НАДУ при Президентові України. – 2016. - №2. – С. 93 – 99.
 18. Галасюк С. С. Міжнародний досвід державного управління розвитком туризму / С. С. Галасюк // Стан та перспективи інформаційно-інноваційного розвитку ринку туристичних послуг: Матеріали міжнародної науково- практичної конференції.–

- Донецьк-Святогірськ: Донецький інститут туристичного бізнесу, 2010. – С.79–82.
19. Давиденко Л. І. Державне регулювання сфери туризму на обласному рівні : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : спец. 25.00.02 “Механізми державного управління” / Л. І. Давиденко. – Донецьк, 2006. – С. 7.
 20. Домбровська С. М., Білотіл О. М., Помаза-Пономаренко А. Л. Державне регулювання туристичної галузі України : монографія. Х. НУЦЗУ, 2016. 196 с.
 21. Галкін В.М. Досвід місцевого самоврядування розвинутих країн та можливість застосування його в Україні. - [Електронний ресурс].-Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2007-1-2/doc/5/06.pdf>.
 22. Жукова М. А. Менеджмент в туристском бизнесе / М. А. Жукова. – М. :КНОРУС, 2005. – 356 с.
 23. Закон України «Про туризм». - [Електронний ресурс]. - Режим доступу www.zakon.rada.ua.
 24. Іжа М. М. Процеси регіоналізації та децентралізації в контексті підвищення ефективності публічного управління / М.М. Іжа // Публічне управління XXI століття: від соціального діалогу до суспільного консенсусу : зб. тез до XIV Міжнар. наук. конгресу. – Х. : Вид-во ХарРІ НАДУ “Магістр”, 2014. – С. 10–12.
 25. Кейнс Дж.М. Общая теория занятости, процента и денег / Пер. проф. Н.Н. Любимова. – М.: Гелиос АРВ, 2012. – 352 с.]
 26. Козловський Є. В. Державне регулювання в галузі туризму: становлення та розвиток в Україні : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : спец.К., 2008. – С. 7– 8.
 27. Костенок І.В. Особливості сучасної парадигми публічного управління в Україні / І.В. Костенок // Менеджер. – 2014. – № 1. – С. 94– 100.
 28. Крикавський Є. В., Похильченко О. А. Спеціальні економічні зони та кластерна політика України. Бізнес-інформ. 2011. № 11. С. 4-7.

29. Кубко Е.Б. Программно-целевая организация государственного управления (Сущность, правовая основа, хозяйственная практика). – К.: Наукова думка, 1988. – 231 с., с. 47].
30. Левицький А. О. Партнерська мережа як інституціональна форма суспільних комунікацій / Т. Безверхнюк, А. Левицький // Сучасні суспільні комунікації: проблеми, пріоритети та першочергові завдання в євроінтеграційних процесах : мат-ли міжнар. наук.-практ. конф., 27 лист. 2015 р. ; тези доп. – Хелм : Вид-во ВШМВСК, 2016. – С. 12–18.
31. Левцов С.В. Зарубіжний досвід організації надання рекреаційних послуг та його імплементація в Україні / С.В. Левцов // Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет. – 2015. - №9 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=889>
32. Лоншакова Н.А. Развитие публичной политики в сфере туризма / Н.А. Лоншакова, Н.Е. Лоншакова // Вестник РМАТ. – 2014. - № 2. – С. 69-76.
33. Лось М. А. Концептуальные основы туристско-рекреационного проектирования / М. А. Лось // Вестник Тюменского государственного университета, 2012. – № 7. – С. 177.
34. Мігущенко Ю.В. Напрями регулювання структурних диспропорцій в туристичній сфері країн центрально-східної та південної Європи: досвід для України в контексті розширеної зони вільної торгівлі / Ю.В. Мігущенко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://old.niss.gov.ua/Monitor/august08/13.htm>
35. Нагребельний В.П., Оніщук М.В. Державне регулювання // Юридична енциклопедія: В 6 т./ Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України; Ред. Ю.С. Шемшученко. – К.: Укр. енциклопедія ім. М.П. Бажана, 1999. – Т. 2: Д–Й. – С. 118–119.
36. Оболенський О.Ю. Публічне управління: цивілізаційний тренд, наукова теорія і напрям освіти / О.Ю. Оболенський // Публічне управління: шляхи розвитку :

- матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю (Київ, 26 листоп. 2014 р.) : у 2 т. / [за наук. ред. Ю. В. Ковбасюка, С. А. Романюка, О. Ю. Оболенського]. – К. : НАДУ, 2014. – Т. 1. – С. 3–10.
37. Полюга В.О. Економічні і організаційні важелі регуляторної політики розвитку туризму: Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.02.03 / Ужгор. нац. ун-т. – Ужгород, 2005. – 22, с. 15].
38. Програма розвитку туризму та курортів в Одеській області на 2017 – 2020 рр. // Офіційний портал Одеської області [Електронний ресурс].- Режим доступу:https://oda.odessa.gov.ua/turyzm_i_pryroda/prohrama_rozvytku_turyzmu_v_odeskii_oblasti.html
39. Публічна політика та управління : наук. розробка / авт. кол. : С. О. Телешун, О. Р. Титаренко, С. В. Ситник, С. І. Вировий. – К. : НАДУ, 2010. – 36
40. Публічна чи державна політика – вітчизняна дилема вибору / С. Телешун, С. Ситник, І. Рейтерович // Вісник Національної академії.
41. Семенов В.Ф., Територіальні умови і стратегії розвитку туризму в регіонах / В.Ф.Семенов, О.В.Басюк // Вісник ОНУ імені І.І. Мечникова. – 2014. – Т. 19. – Вип. 1/2. – С. 78-81.
42. Семенов В.Ф. Державне регулювання та управління регіональним розвитком туризму. Економіка і управління. Науково-практичний журнал.- Сімферополь.НАПКБ. – 2010. – № 1.-С.40-45.
43. Семенов В.Ф. Конкурентні переваги мережевих структур кластерного типу Монографія.: //Семенов В.Ф., Білега О.В. - Одеса: Атлант ВОІ СОІУ, 2014. – 236 с.
44. Семенов, В. Ф. Основні схеми і напрями регулювання сфери рекреації і туризму в країнах ЄС / В. Ф. Семенов, А. Е. Набієва // Економічний аналіз: зб. наук. праць. – Тернопіль: «Економічна думка», 2017. – Том 27. – № 4. – С. 83-90.
45. Семенов В.Ф. Управління регіональним розвитком туризму: Навчальний

- посібник. / За ред. В.Ф. Семенова – Одеса, 2011. - 225 с.].
- 46.Семенов В.Ф. Економічний простір та інноваційні процеси в механізмі регіонального розвитку // Регіональний розвиток України: проблеми та ресурси: Матеріали IV міжнародної науково-практичної конференції, 27-28.04.2017 р. – К.: Київський національний економічний університет, 2017. – С. 171-176.
- 47.Семенов В. Ф. Кластерна політика в управлінні регіональним розвитком туризму. Вісник соціально-економічних досліджень. № 40. С. 381-387.
- 48.Семенов В.Ф. Механизм государственного регулирования инновационного развития/ В.Ф.Семенов, О.Д.Чекулаева // Науковий журнал «Проблеми економіки» № 1, 2014 – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2014. - 350 с. – С.88-94.
- 49.Семенов В.Ф., Оцінювання методичних підходів до ідентифікації потенціалу конкурентоспроможних підприємницьких мереж. /Семенов В.Ф., Білега О.В. //Економічний аналіз. – 2013. – Вип. 11. – Частина 3. – С.363-367
- 50.Сивак Т. В. Консолідація дійових осіб публічної політики в процесі реалізації соціального проекту / Т. В. Сивак // Теоретичні та прикладні питання державотворення : електронне наукове фахове видання ОРІДУ НАДУ. – 2014. – Вип. 14. – режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/e-journals/tppd/2014_14/zmist/R_1/03%20Suvak.pdf.
- 51.Соловйов Д.І. Впровадження елементів державно-приватного партнерства у функціонування туристичної сфери України / Д.І. Соловйов // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2014. – № 4(24). – С. 33-36.
- 52.Устойчивое развитие туризма. Пособие для специалистов по местному планированию : [Електронний ресурс]. – Мадрид : Всемирная туристическая организация, 2003. – Режим доступу : www.world-tourism.org/ruso.
- 52.Стерлигова А.Н. Анализ значения термина «интеграция» в контексте

- управления организацией / А.Н. Стерлигова / Логистика и управление цепями поставок. – 2005. – № 6. – С. 70–79.
53. Чистов С.М. Державне регулювання економіки: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2000. – 316 с.
54. Шаров Ю.П. Європейські стандарти публічного управління: проєкція на муніципальний рівень / Ю.П. Шаров, І.Чикаренко // Державне управління та місцеве самоврядування: зб. наук. пр. ДРІДУ. – 2010. – № 1 (4). – С. 17–24
55. Щепанський Е. В. Механізм державного управління (регулювання) туристично-рекреаційною сферою: теоретичні підходи до визначення поняття. Науковий вісник Академії муніципального управління. Збірник наукових праць. Серія «Управління». 2015. Випуск 1. С. 93-102.
56. Щепанський Е. В. ТПР туристично-рекреаційного спрямування як інноваційна форма розвитку регіону. Вісник ХІРУП. Збірник наукових праць за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми державної регіональної політики в умовах проведення адміністративної реформи в Україні». 2003. № 2. С. 287-290.
57. Шикіна О.В. Аналіз структури туристичних потоків Одеської області / О.В. Шикіна, І.Л. Ліптуга // Глобальні та національні проблеми економіки – Редакція електронного наукового фахового видання. – Миколаїв, 2015. – Випуск №7. - С. 114-127.
58. Шупік Б.В. Поняття й ефективні методи державного регулювання міжнародного туризму в Україні // Держава та регіони.– Серія: Державне управління.– 2009.– №2. – С. 130–135.
59. Яцук Н.В. Поняття державного регулювання сфери рекреації // Держава та регіони.– Серія: Державне управління.– 2009.– №3. – С. 249–256.

ДОДАТКИ